

Az egykori szegedi szabadtéri játékok KULISSZÁI MÖGÜL

Az ország kulturális közvéleménye — s reméljük hamarosan a külföldé is — mindjobban Szegedre irányul abból az alkalomból, hogy jövőre ismét ünnepi események színhelye lesz a város árkádok-övezte nevezetes tere. Újból meghirdeti e város a nagyhírű szabadtéri játékokat, amelyek művészi múltja nagyigényű előadásokra kötelezi. A játékok valóban Szeged művészi hagyományai közé tartoznak, bár ne felejtjük, hogy a Horthy-korszak ezt is igyekezett egy-egy kirívó célzatú produkcióval a maga szolgálatába állítani. Az előadások művészi színvonala, Madách tragédiájának nagyszerűsége, és a kiváló operaelőadások végeredményben azonban olyan hagyományt képviselnek, amely méltó a továbbfolytatásra.

Vámszedők

Jellemzően azonban a régi jó világra — érdekes felidézünk a mintegy negyedszázaddal ezelőtti időket, a szabadtéri játékok első esztendeit, illetve valamit, ami a játékok kulisszái mögött zajlott le. Mert bármilyen nagyszerű vállalkozás is volt, mégis mint piócák az eleven testre, úgy akasztottak erre is az úri világ vámszedőit, akik főként üzleti vállalkozást láttak benne. Egy régi újságlap beszél erről, a Budapesti Hírek 1934 november 13-i számának egy riportja. Ebben a cikkíró megrajzolja a szabadtéri játékok vámszedőinek portréját, több városi vezető tisztviselőre utalva, de különösen három személyt élesen aposztrofálva. E hármas szerinte Pásztor Józsefből, a szegedi tókéi szeszüzemből állt, valamint Rácz Antal laptulajdonos nyomdászából és Hunyadi-Vas Gergely ügyvédéből. Ez utóbbi kettő — mint megjegyeztük — a legendás Endrényi-féle lap-vagyonba nősült be és

tett szert hatalmas jövedelemre. Mint a szerző írja: »Hunyadi-Vas Gergely a rossz nyelvek szerint még egy épkezláb vezércikket sem írt, de mint a Szegedi Mezőgazdák Egyesületének elnöke, képviselői mandátumra pályázik és egységes gondolkodása jutalmául már útban van a kormányfőtanácsosi méltóság felé.« (Később, az 1935-ös választási mesterkedések során a Gömbös-listán el is nyerte az óhajtott képviselőiséget.)

A szegények pénzén

E hármas volt tehát a legfőbb vámszedő, méghozzá elsősorban a kisemberek kiúszorázása folytán. Ez üzleti vállalkozáshoz ugyanis nem a saját pénzüket tették kockára, hanem a szegedi szegényekét. A városi törvényhozás kisgyűlése — mint kiderült — a szabadtéri játékokra megszavazott és előlegezett 15 ezer pengőt a népjóléti alapról, tehát a szegények pénzéből utalta ki. Ez a pénz örökre elveszett volna, ha a játékoknak nincs közönségsikere, mert a rendezőség számára nem lehet rizikó. Ők csak nyerhetnek az ügyön, mint ahogy nyernek is.

Napi 1 pengőért

Ennek érdekében úszorázták ki a közreműködő kisembereket. A tribün, az egész színpadi kulisszális berendezést végző munkások és a sikert oly nagy mérvben előmozdító statisztéria és az énekkarok ugyanis napi egy pengőért dolgoztak. A rendkívül nehéz próbákért, amelyek rendszerint este 6-tól hajnali 2-ig tartottak, szintén csak egy-egy pengőt kapott a statisztéria, az előbb említett népjóléti pénzből a szőrös szívű rendezőtől. Az első próbákért pedig egy fillért sem kaptak. Ugyanakkor megint csak jellemző érdekesség erre a panamavilágra, hogy

egy-egy városi tisztviselők segédrendezői minőségben is többet kaptak ellenőrzői munkájukért, mint az ilyen formán szereplőkké avanzsált statisztéria. Joggal jegyezi meg az egykori cikkíró: »Tragédia a Madách-reflektorok fényében...«

„Csöcselék” — diplomásokból

S az akkori társadalmi állapotokról is szomorú képet fest az a tény, hogy egyáltalán kikből állt a statisztéria. Fényvet rá, hogy milyen »megbecsült« volt az értelmiség, hiszen a statisztériák serege — amint maguk között mondták: a csöcselék — csupa kultúremberből állt, a többi között diploma után futkosó ügyvéd-jelöltek, cselédkönyves orvosok, állás nélküli tanítók és tanárok voltak. S a pénz is, amiből a rendezők üzletieskedtek, a vérző nyomor enyhítését szolgálhatta volna. A »vérző nyomor« szavakat a Heti Hírek cikkírója használta, megjegyezve, hogy a szegények pénze nem lehet Csáky szalmája, hiszen »családok, emberek, asszonyok, gyerekek egzisztenciáját kell biztosítani a ma mindegyre lehetetlenebbül gazdasági válságban, amelyben csak nyomort és újból csak nyomort látunk«.

A megújuló szegedi szabadtéri játékok küszöbénél talán hasznos ez a kis visszapiantás. A megváltozott társadalmi viszonyok között, a dolgozók Szegedjének rendezvénye, hisszük, hogy nemcsak művészi színvonalában emelkedik majd fölé az egykori Játékoknak, hanem erkölcsiekben is. S a haszon, amellyel a Játékok erkölcsiekben, és remélhetően anyagiakban is járnak, nem néhány ember, hanem az egész város népe jólétének, kulturális gazdagodásának útján vezet előre.

Lőkös Zoltán

Tárgyalások az atomfegyver-kísérletek megszüntetéséről

Genf (AFP). Az atomfegyver-kísérletek megszüntetéséről tárgyaló hármas értekezlet 11. ülése szerdán 15 órakor nyílt meg a Szovjetunió küldöttségének elnökletével. Az ülés 17,45 órakor ért véget. A kiadott közlemény szerint az Egyesült Királyság küldöttsége tervezet nyújtott be az ellenőrző szervezet összetételéről.

Szerdán

megvitaták azt a szovjet okmányt, amely meghatározza az atomfegyver-kísérletek megszüntetéséről szóló szerződés tiszteletben tartását, ellenőrző szervezet felállítását és működését.

Megvitaták az ellenőrző szervezet összetételére vonatkozó angol tervet és egy amerikai munkaokmányt, amely körvonalazza az atomfegyver-kísérletek megszüntetéséről kötendő szerződés, beleértve a hatékony nemzetközi ellenőrző szervezet létesítését is.

Az értekezlet csütörtökön folytatja munkáját.

Mezőgazdasági szakemberek továbbképzése Szegeden ma tartják az első előadást

Az MSZMP Csongrád megyei bizottságának javaslatára a megye mezőgazdasági szakembereinek alapos téli továbbképzését valósítja meg a MEDOSZ. December-január-február és március hónapokban egésznapos tanfolyamokat tartanak, ahol az agrártudomány különböző ágazatairól, legújabb eredményeiről hallanak előadást a résztvevők.

Hódmezővásárhelyen és Szentesen e héten tartották az első előadásokat, melyek iránt igen nagy volt az érdeklődés. A két városban összesen több, mint kétszáz mezőgazdasági szakember jelent meg az állami gazdaságok, géppaloták, termelőszövetkezetek és földművelőszövetkezetek részéről. Szegeden ma lesz az első előadás a szakszervezeti székház nagyertermében. A városból és a járásból eddig közel százötvenen jelentették be részvételüket. Az első előadást Antal József, a Délalföldi Mezőgazdasági Kísérleti Intézet kutatója és igazgatóhelyettese tartja, a homokos és kötött talajon folyó növénytermesztésről. A következő hónapokban Szentesen, Hódmezővásárhelyen és Szegeden megrendezendő további előadások az állat-

Szoboljev felszólalása az ENSZ-közügyülés Politikai Bizottságában

New York (TASZSZ). Az ENSZ-közügyülés politikai bizottságának szerda délutáni ülésén az algériai vitában felszólalt Szoboljev, a Szovjetunió képviselője. Beszédében hangsúlyozta: az algériai helyzet tovább romlott azóta, hogy a francia gyaratartók és katonai vezetők legreakciósabb része elutasította az algériai probléma békés rendezését és célja elérésének legfőbb eszközeül a gyarmati háború fokozását választotta. A háború áttérjedhet az Algériával szomszédos országok területére, s így komoly veszély fenyegeti a nemzetközi békét.

Néhány évvel ezelőtt — folytatta Szoboljev — a Szaharában tekintélyes olajkészletekre s egyéb természeti kincsekre bukkantak. A francia uralkodó körök azóta a francia tőke végvárának tekintik Algériát. Az algériai háborúnak azonban közvetlen kapcsolata van az északatlanti tömb terveivel is. E tömb déli szárnyát észak-afrikai stratégiai felvonulási területté akarják változtatni, amely a marokkói, algériai és tuniszi haditegereszeti és légitámaszpontokra támaszkodik. E tervek megvalósításában fontos szerepe van az Egyesült Államoknak, amely az északafrikai olaj iránt is élesen érdeklődik. Franciaország a NATO-n keresztül fegyvereket, hadianyagokat, repülőgépeket, harcokcsikát kap az Egyesült Államoktól.

Szoboljev emlékeztetett arra, hogy az ENSZ-közügyülés legutóbbi ülészakán határozatot hozott az algériai kérdéssel, de azóta semmi sem változott. Az algériai hadműveletek tovább folynak.

A jeti létezik

Mongol tudós nyilatkozata a havasi emberről

Rincsen professzor, mongol tudós egy Moszkvában rendezett szlavisztikai kongresszuson érdekes nyilatkozatot tett a havasi turisták sokat vitatott alakjáról, a »havasi emberről«.

A kiváló tudós kijelentette: szemtanú volt a havasi emberrel.

bizonyítja a »havasi ember« létét és semmi okunk sincs kételkedni e vallomások hiteltelenségében. A havasi ember leírása nem új dolog: a XI. és a XIII. századból származó mongol kéziratokban sok szó esik az »Almaszról«, a vad hegyi emberről.

Rincsen elmondta, hogy három »havasi embert« a második világháborúban lelőttek. Éjszaka három ismeretlen át akart jutni Mongólia határára egyik erősen őrzött szakaszán. A határőrök megállásra szólították fel őket; minthogy az illetők nem válaszoltak, a határőrök löttek. Hajnalban három, erősen lesült, mezetlen férfit találtak, akiknek testét erős szörzet fedte. Utóbb megállapították, hogy jetik voltak.

— FINNORSZÁG TÖBB VIDÉKÉN rekordhideget mértek a napokban. A lapföldi Utsjokiban 42 fokos volt a hideg.

A dorozsmai cigányiskola tanulói ma új ruhába öltöznek

Huszonhét barna tekintetű fiú és lány tanul a dorozsmai cigányiskolában. Ezek a gyerekek nem élvezik azt a szülői gondoskodást, amelyet a többiek általában. Legtöbbször mégis szorgalmasan eljárnak az iskolába, még ha a hűvösebb időben nem is tudnak úgy felöltözködni. Ma azonban új ruha kerül mindegyikükre. Az általános iskola uttorócsapata kérésre fordult az Uttorócsapatság Országos Elnökségéhez. A kérést a községi szervező bizottság továbbította és szorgalmazta Budapesten, s ennek lényege az volt, hogy segélyt juttassanak ki az iskolás cigánygyerekeknek.

A segély megérkezett. Az országos elnökség 40 darab új tréningruhát küldött a gyerekeknek. Hogy az öröm minél előbb beköltözzön a cigányosztályba, az ajándékot ma reggel szét is osztják. Uttorók köszöntik az ajándékozottakat, mint iskolatársak. Cipő is kellene... Igen, az is lesz. A legjobban rászoruló gyerekeknek a tanács vásárol új cipőt az új ruhához. Hadd legyen jobb kedv, vidámabb gyerekek és szorgalmasabb tanulás a cigányiskolában is!

Súlyos közlekedési baleset A vonat derékba kapott egy gépkocsit

Megdöbbentő közlekedési baleset történt tegnap, csütörtökön délelőtt 10 óra 10 perckor, a Szeged-Sándorfalva közötti vasútkereszteződésben. Kátai Ferenc Szeged, Gutenberg utca 14 szám alatti lakos a posta PF-388-as rendszámú tehergépkocsiját vezetve nem állt meg a vasúti kereszteződésben, hogy kellően tájékozódjon az áthaladás előtt, hanem figyelmetlenül ráhajtott a sínre. A Szeged-Békéscsaba közötti közlekedést menetrend szerinti személyvonat éppen akkorra tűnt fel pár méterre a tehergépkocsitól. A szerencsétlenség már elkerülhetetlen volt, a teljes sebességgel haladó személyvonat derékba kapta a tehergépkocsit és közel 40 méterrel eltolta, görgette maga előtt, miközben szinte darabokra törtelte.

Hogy Kátai nem halt meg, az szinte a csodával határos. A gépkocsi roncsai közül, az alváz alól mentették ki. Kisebbségi fejszerűl és agyarázkodást szenvedett csak, egyéb sérülése nem történt. Az általa okozott kár azonban közel 50 ezer forint.

A súlyos baleset ügyében megindult a rendőrségi vizsgálat.

Életem árán

Magyarul beszélő színes szovjet film

A SZOVJET filmgyártásnak erről a nagyszerű újdonságáról lehetetlen anélkül szólni, hogy a néző, vagy a kritikus magával ne ragadja az őszinte lelkesedést. Lenyűgöző művészi erejével a szovjet film nagy korszakára, a harmincas évekre emlékeztet. A mozilátogatók bizonyára máig is emlékeznek Rajzman rendező nevére, aki ennek a korszaknak egyik kiváló művészi erejével, s legutóbb különösen maradandót alkotott. Az utolsó éjszaka című, nálunk is igen ismert és népszerű filmjével. Ez a klasszikus alkotása fémjelzi mai művészi tevékenységét is. Egyénisége új filmjében éppen olyan gazdagon tükröződik, mint az utolsó éjszakában.

Rajzman erős vonzást érez az egyszerű emberek élete iránt. Ebben a filmjében is elsősorban az egyszerűség lép meg. Mindennapi emberek érzelmi és indulatvilága hullámzik a filmben, anélkül, hogy középszerű lenne. Ezek az emberek nagy indulatokat hordoznak magukban, de nem egysíkúak, nem csupa

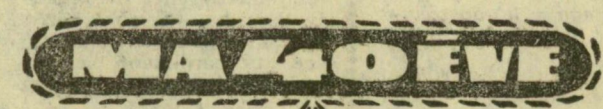
jók, vagy csupa rosszak, »pozitívok« és »negatívok«, hanem gyengék és erősek, bízikak és ingatók, hűsők és gazemberek, aszerint, hogy milyen a természetük, felfogásuk és hogyan alakult életpályájuk. Ezek az egyszerű érzelmek egy muzsikában olvadnak össze a kor hatalmas, világot megbolygató sodrásával, szép arányosságban. Talán ez a körülmény kölcsönöz a filmnek olyan felemelő patoszot, amely alól senki sem vonhatja ki magát.

A FILM nem véletlenekre és kétes összefüggésekre épült, hanem a cselekvő, szerető és lázasan küzdő emberre, a cselekmény óriási belső feszültségére és a végtelen gondos, művészi emberábrázolásra. A lélek belső rezdüléseit épp oly mestertel kézzel ábrázolja a film, mint a hatalmas tűzvész. Kedves humor és feszült izgalom, aprólékos figyelem és monumentális vegyület nagyszerű harmóniába. Az Életem árán az emberiség, a szerelem, a helytállás és a hősiesség eposza. Főhőse bonyolult szerkezetű lé-

lek, de teljes ember, munkában, harcban, szerelemben. Szívesen fölnezzünk rá, örömmel osztoznánk tulajdonságaival.

KÉT OLYAN mozzanatot is szövegeztünk, amelynek nélkülözése tovább emelte volna a film magas művészi értékét. A cselekmény sodrása egy-egy alkalommal indokolatlanul lassul, a forgatókönyvíró pedig elvégzi a néző utólagos feladatát, a film summázását. Ezek a mozzanatok azonban nem zavarják meg azt a nagyszerű művészi élményt, amelyet a film egésze nyújt.

A filmet most pergetik Szegeden.

Nagy katonai tüntetés zajlott le a Várban Bartha Albert hadügyminiszter ellen. A budapesti helyőrség tízezer katonával vonult föl. A Károlyi-palotával szembe fordították a tüntetőket, akik követeléseiket, köztük az ellenforradalmat palástoló Bartha Albert menesztését. Az ellene emelt vádak szerint Bartha a fővárosi helyőrségnek zömét vidékre akarta küldeni, hogy ezzel az ellenforradalom esélyeit növelje. A fölvonuló katonák ezen kívül több demokratikus reformot követeltek: a bizalmiférfi-rendszer gyakorlatát váltást, a parancsnokoknak a tisztek közül való választását, s egyes kiváló lényegű állományúaknak tisztte választását lehetővé tevő intézkedések kiadását sürgették.

A klerikális Alkotmány c. napilap »Mi az igazság?« c. vezércikkében uszít a földreform ellen. Fölhasználja a földreform kérdésében a kormányon belül megmutatkozott ellentétet és huzavonát, s különösen az egyházi birtokok kártalanítás nélküli kisajátítására vonatkozó szocialista indítvány ellen lázít.

A fővárosban angol tengerészkielöntmény érkezett. A Szegedi Napló mai száma első ízben foglalkozik a Vörös Újság megjelenésével. »Megindult az első magyar bolsevista lap« c. cikkében. »Micsoda gyors irama az időnek — írja —, hogy ma már van olyan nézőpont, ahonnan a két hónappal ezelőtti még izzóvörös ma legfeljebb rózsaszínnek látszik.« A cikkből kiderül, hogy a lap ekkor még nem jutott el Szegedre; csak három nap múlva, 15-én nyílt meg a Vörös Újság szegedi fiókiadóhivatala.

Az Egyesült Államokban növelik a katonai kiadásokat, csökkentik a szociális szükségletekre fordítandó összegeket

New York (TASZSZ). Az Egyesült Államokban már folyik az új költségvetési tervzet összeállítás. A tervezetet a szokásoknak megfelelően Eisenhower elnök terjeszti majd a kongresszus újév után megnyíló ülészaka elé. Hivatalos körökben rámutatnak, hogy a költségvetés még nagyobb

összegeket irányoz majd elő katonai célokra, viszont erősen csökkennek a szociális szükségletekre fordítandó összegek. Eisenhower a hadügyminisztérium költségvetését a jelenlegihez képest egymilliárd dollárral kívánja növelni.

Az új költségvetés nem fogja csökkenteni a lakosság adóterheit.